

en la seva condició de contrastat pedagog.» (p. 167). El segueix un article de Montserrat Prat Serra (p. 171-181) sobre *10 llibres catalans* i les seves circumstàncies de publicació, que inclou alguns detalls biogràfics d'un cert interès, que contrasten però amb una divagació esbiaixada i molt parcial dels avenços de la ciència i el pensament des d'aquell 1939 fins avui (dificilíssima operació si es vol fer en 4 pàgines!).

El llinatge de l'homenatjat és el pretext de José Enrique Gargallo per parlar dels refranys meteorològics de la base BADARE (*Base de datos sobre refranes del calendario y meteorológicos en la Romania*) que contenen l'element *serra*, tant els que l'usen en sentit apel·latiu com els que el contenen en un topònim (per exemple *broma a la serra*, *aigua a la terra*, recollit a Miravet per Albert Manent; o *Montserrat porta barret, pluja o fred*, recollit per Maria Estruch a Sant Mateu del Bages). I un altre text de tema lingüístic són les reflexions crítiques de Philip D. Rasico (ps. 134-139) sobre els estudis de toponímia de Joan Coromines. Dins d'una temàtica ben diferent, Juan Miguel Zarandona (ps. 255-279) ens parla de l'òpera *Artús* de Sebastià Trullol i música d'Amadeu Vives i en transcriu el llibret, que s'havia perdut.

La miscel·lània es tanca amb dos breus escrits cronístics. L'un de Francesc Vallverdú sobre el Congrés de Cultura Catalana del 1964. L'altre d'Antoni M. Badia recordant les trobades amb Serra-Baldó als colloquis de catalanística d'Estrasburg i de Tolosa de Llenguadoc (1988), on se li feu l'homenatge. Badia, motivat per la feina de bibliotecari de Serra a Tolosa, fa una reflexió optimista entorn dels avenços i les polítiques relacionades amb les biblioteques i la recerca. Diguem per acabar que hi trobem a faltar un capítol: la bibliografia completa de Serra-Baldó. Un llibre, doncs, amb escrits d'un alt interès i d'altres de prescindibles. En els homenatges és esperable que hi hagi de tot una mica.

COLL CASADÓ, Josep M. i Ramon AMIGÓ ANGLÈS: *Onomàstica del terme municipal de Pradip*, Barcelona: Institut d'Estudis Catalans; Treballs de l'Oficina d'Onomàstica, núm. 18.

MOISÉS SELFA SASTRE

Universitat de Lleida, Facultat de Ciències de l'Educació
mselfa@didesp.udl.cat

La tasca feta en matèria d'onomàstica per Ramon Amigó i Anglès, membre numerari de l'Institut d'Estudis Catalans, és ben coneguda per tots aquells que es dediquen a l'estudi dels noms de lloc i de persona d'un terme municipal qualsevol. Nombroses publicacions sobre onomàstiques del Baix Camp, preferentment, i d'altres indrets de Catalunya, com el recull de Vilallonga de Ter (1979) al Ripollès i el de Constantí (2008) al Tarragonès, formen una excel·lent bibliografia onomàstica d'imprescindible consulta i lectura per a qualsevol estudiós d'aquesta ciència. Aquest és un mèrit que cal reconèixer i valorar en la figura de Ramon Amigó. Però

hi ha una segona virtut que no podem passar per alt: Amigó ha tingut cura de formar un grup de deixebles que són el present i el futur de l'onomàstica catalana. Entre aquests, el coautor del treball que ressenyem, Josep M. Coll Casadó, amb el qual ha recollit i estudiat científicament l'onomàstica del terme de Prasdip, un municipi del Baix Camp, de 36,27 km², que confronta amb els termes de Mont-roig, Vandellòs, Colldejou, Vilanova d'Escornalbou i Tivissa.

L'*Onomàstica del terme municipal de Prasdip* és un recull onomàstic amb quatre parts ben definides: la primera és una introducció on es tracten diversos aspectes relacionats amb el nom de Prasdip i les característiques geogràfiques, històriques, humanes i lingüístiques que han conformat i conformen la realitat pretèrita i actual d'aquest municipi. Són interessants les consideracions que Coll i Amigó fa sobre l'origen del nom Prasdip, sempre a partir dels treballs de Joan Coromines, que sembla format per un element preromà IB- (TIB-) amb el significat de 'lloc d'aigües'. També cal destacar la descripció general de com són les partides de terra, més de cent noranta entre antigues i actuals, de la distribució del territori amb dades agafades, per exemple, de l'Amillament de 1945, de la vila i de l'evolució de la població d'aquesta, de les famílies i llinatges i dels cognoms, Escoda amb 108 anotacions, i prenom, *Josep* amb 120 portants, predominats a partir de dades com el Padró de 1930. Aquesta introducció finalitza amb els agraïments a les persones que han ajudat en el recull de noms: gairebé una vintena entre informants orals, arxivers i altres persones que han col·laborat proporcionant documentació particular i de difícil accés.

Qualsevol treball d'onomàstica complet ha de comptar amb una bona base documental sempre que es disposi d'aquesta. En la segona part del treball ressenyat se'ns presenten aquestes fonts documentals de nou arxius diferents, com citem tot seguit: l'Arxiu de la Corona d'Aragó (ACA), l'Arxiu Casa Ducal de Medinaceli de Catalunya (ACDM) situat a Poblet, l'Arxiu Comarcal del Priorat (ACPR) amb seu a Falset, l'Arxiu Històric Comarcal de Valls (AHCV), l'Arxiu Històric de la Diputació Provincial de Tarragona (AHDP), l'Arxiu Històric de Tarragona (AHT), l'Arxiu Municipal de Prasdip (AMP), l'Arxiu Parroquial de Prasdip (APP) i, finalment, un conjunt de documents extrets de l'Arxiu particular de l'autor (APA). En total més d'un centenar de documents consultats en aquests nou arxius que donen una idea de l'acurada i exhaustiva tasca de revisió documental feta per Coll i Amigó. De tots aquests papers, on trobarem des de Manuals Notarials dels segles XVI i XVII i diversos llibres sacramentals també d'aquests dos segles i del XIX, voldria destacar dues fonts documentals: en primer lloc, els capbreus consultats, que són deu, i que abasten les dates extremes de 1553-1782. Els capbreus, com sabem, són una excel·lent font de coneixement de les partides pretèrites i que també han perdurat fins a l'actualitat i dels límits d'aquestes. Per exemple, el nom de *les Sorts*, nom que també és recollit a les enquestes orals, és documentat ja tres vegades en un capbreu de 1553. O el de *les Fonts*, documentat també en aquest capbreu del segle XVI i que també ha perdurat fins a l'actualitat. D'atra banda, *Guardieta* (capbreu de 1756) i *Madruguera* (cap-

breu de 1553) són dos noms documentats en l'època i que no han tingut continuïtat oral. D'aquí la importància de la consulta de les fonts documentals, com més millor, per a conèixer la toponímia pretèrita d'un lloc.

En segon lloc, cal parlar dels cadastres que són, en bona manera, una continuació dels capbreus. En total, se n'han llegit set. El més antic és de 1735 i el més modern és de 1954.

Després de les fonts documentals, trobem tres mapes: el primer de les partides de terra actual, el segon de la situació aproximada dels noms caiguts en desús i el tercer dels carrers de la vila actual. Cal destacar el dedicat a la situació dels noms caiguts en desús per l'esforç de situar geogràficament uns noms que ja ningú no recorda en l'actualitat.

La part més extensa i principal d'aquest treball és la «Llista de noms» (p. 53-344). Els materials es presenten en un ordre alfabètic seguint una mateixa estructura: quan el nom és viu, el comentari a aquest va en primer lloc i els extractes documentals van en segona posició. L'ordre, però, s'inverteix, o no hi ha comentari, quan es tracta de noms caiguts en desús. També cal destacar les entrades per apellatius que apareixen en lletra minúscula. Per exemple, si hom consulta l'entrada *mas* (p. 209), veurà quins són els noms dels masos recollits per Coll i Amigó. O si es consulta l'entrada *plana* (p. 265), apareixeran tots els noms de les planes antigues i actuals de Pradip.

El treball finalitza amb els apèndixs de noms dedicats als noms de les partides de terra, a la relació dels cognoms, als renoms, als llocs d'anomenada, a les peces, trossos i heretats i, finalment, a les poblacions veïnes. En total sis grups que són un perfecte i exhaustiu resum d'un vast i ampli recull onomàstic. Els noms caiguts en desús van precedits d'un asterisc.

L'*Onomàstica del terme municipal de Pradip* és un recull onomàstic del Baix Camp que ve a completar la tasca de recollida onomàstica d'aquesta comarca de Tarragona iniciada per Ramon Amigó i Albert Manent als anys 50. Es tracta d'un treball complet, exhaustiu i, sobretot, ben documentat. Només ens queda felicitar els seus autors pel recull presentat i l'Oficina d'Onomàstica de l'Institut d'Estudis Catalans per l'acurada edició d'aquest treball que ha de servir de model i base per a altres reculls de la zona i, per extensió, del domini lingüístic del català.

COLÓN DOMÈNECH, Germà i Lluís GIMENO BETÍ (eds.): *La llengua catalana en temps de Jaume I*, Castelló de la Plana: Universitat Jaume I, 2010.

JOSEP MORAN I OCERINJAUREGUI
Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans,
jmoran@iec.cat

En la Presentació, Germà Colón explica l'origen d'aquest llibre. Amb motiu del centenari de la naixença del rei Jaume I el 1208, la Fundació Germà Colón